

การควบคุมเงินตราต่างประเทศของไทย
ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง

(FOREIGN EXCHANGE CONTROL OF THAILAND -
AFTER WORLD WAR II)

โดย

น.ส.โสภี อิงคะวัต ร.บ. (จุฬาฯ)

006273

วิทยานิพนธ์นี้

เป็นส่วนประกอบการศึกษาตามระเบียบปริญญาโทบัณฑิต
ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
แผนกวิชาการปกครอง

พ.ศ. ๒๕๑๓

บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนประกอบ
การศึกษาตามระเบียบปริญญามหาบัณฑิต

นาง นงนิจ

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

นางสาว นงนิจ ประธานกรรมการ

นาง นงนิจ กรรมการ

นาง นงนิจ กรรมการ

นาง นงนิจ กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
วันที่ 2 มิถุนายน 2513

ศาสตราจารย์ ดร. ประจุม โฉมฉาย

บทคัดย่อ

ในด้านการค้าระหว่างประเทศ การรักษาค่าและปริมาณแห่งเงินตราไว้ให้มั่นคงนับว่าเป็นสิ่งจำเป็น ประเทศทั้งหลายจึงได้มีการควบคุมเงินตราต่างประเทศในแบบและลักษณะต่าง ๆ กัน บางประเทศก็มีการควบคุมอย่างเข้มงวด บางประเทศก็มีการควบคุมอย่างผ่อนคลายนี้นับยอมแล้วแต่สถานการณ์และการตัดสินใจของผู้บริหารประเทศ

ในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ผลของการที่ไทยได้เข้าร่วมในสงครามครั้งนั้น นอกจากจะทำให้กระทบกระเทือนสภาพการค้าระหว่างประเทศแล้ว ยังทำให้ประเทศไทยต้องยอมรับเงื่อนไขต่าง ๆ ในฐานะที่เป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่นซึ่ง เป็นฝ่ายพ่ายแพ้สงครามซึ่งมีผลทำให้ประเทศไทยต้องประสบกับภาวะเงินเฟ้อและความขาดแคลนเงินตราต่างประเทศในสกุลที่สำคัญ ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกา และเงินปอนด์สเตอร์ลิง การควบคุมเงินตราต่างประเทศในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่สองจึงเป็นการควบคุมที่เข้มงวด ได้มีการดำเนินการควบคุมทั้งทางด้านการส่งสินค้าออก และการนำสินค้าเข้า ทั้งนี้โดยมีจุดประสงค์เพื่อที่จะควบคุมการใช้จ่ายเงินตราต่างประเทศให้เป็นไปใหนทางที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม เพื่อรวบรวมเงินตราต่างประเทศไว้ให้มั่นคง เพื่อป้องกันการส่งเงินทุนหนี้ออกนอกประเทศ และเพื่อรักษาค่าภายนอกของ เงินบาท ไว้ให้มั่นคง

ได้มีการจัดระเบียบการควบคุมเงินตราต่างประเทศทั้งทางด้านปริมาณการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร และการนำเงินตราต่างประเทศออกไปนอกราชอาณาจักร ตลอดจนการควบคุมทางด้าน การแลกเปลี่ยนเงินจากการวางระเบียบไว้อย่างรัดกุมรอบคอบ จึงทำให้ฐานะเงินตราต่างประเทศมั่นคงขึ้นตามลำดับ ซึ่งในระยะต่อมาจึงได้เริ่มผ่อนคลายนการควบคุมและจัดระเบียบใหม่ โดยกระทรวงการคลังได้มอบหมายให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ควบคุมดูแลกิจการทางค่าที่เกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศ

ในปัจจุบัน แม้ว่าประเทศไทยจะยังคงมีการควบคุมเงินตราต่างประเทศอยู่ แต่การควบคุมก็ไม่สู้จะเข้มงวดกวดขันนัก นอกจากการควบคุมการส่งเงินทุนออกนอกประเทศ อย่างไรก็ตาม พิจารณาการควบคุมเหล่านี้ได้มีการปรับปรุงอยู่เสมอ เพื่อที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น.

ABSTRACT

With regard to international trade, the stabilization of the quantity and value of a nation's currency is very necessary. This is why all the countries have foreign currencies controlled in various ways. Some countries have strict control, while other countries' control is not so stern. This is up to the situation and the decision of the administrator.

As a result of Thailand's participation in World War II, her trade with other nations was greatly affected. Moreover, being allied with Japan during the war, Thailand met with the state of being inflated which produced bad economic effects and foreign currencies were lacking, especially U.S. dollars and pound sterling. The exchange control concerning both imports and exports was therefore strict. This was done for the purpose of controlling the use of foreign currencies which were to be used for the benefit of all, avoidance of capital flight and stabilization of the baht's external value.

An arrangement was made for controlling the bringing in and sending out of foreign currencies as well as exchange control. As a result of this careful arrangement, the condition of foreign currencies became more stable. Control was afterwards relaxed and a new arrangement was made. The Bank of Thailand was assigned by the Ministry of Finance to have control of foreign currencies.

At present, though Thailand still has foreign exchange control, it is not so strict as it was before except for capital flight. However, there have been a number of improvements in the means of control so as to give more convenience to the people.

คำนำ

การควบคุมเงินตราต่างประเทศของไทย ได้มีมาเป็นเวลาเกือบ 30 ปี โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร พุทธศักราช 2482 และพระราชบัญญัติการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 เป็นหลัก หลังสงครามโลกครั้งที่สอง การควบคุมเงินตราต่างประเทศของไทยยังคงถือหลักปฏิบัติตามพระราชบัญญัติดังกล่าว หากแต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้เหมาะสมกับสถานการณ์เป้าหมายที่สำคัญของการพัฒนาการเศรษฐกิจประการหนึ่งคือ การรักษาเสถียรภาพทางการเงิน การค้า และเศรษฐกิจ ประกอบกับประเทศไทยจำเป็นต้องติดต่อกาชาขายกับต่างประเทศ จึงควรที่จะรักษาปริมาณและค่าของเงินบาทใหม่เสถียรภาพพอสมควร การที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวนี้ จำเป็นที่จะต้องอาศัยการควบคุมเงินตราต่างประเทศประกอบด้วย ผู้เขียนจึงได้เฝ้าศึกษาเรื่องนี้ในระดับปริญญาโท โดยเลือกศึกษาเฉพาะในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่สองจนถึงปัจจุบัน

ในการเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้เขียนรู้สึกระลึกถึงพระคุณของท่านศาสตราจารย์ ดร. ประชุม โฉมฉาย เป็นอย่างมากที่ได้ให้ความกรุณาแก่ผู้เขียนในทุก ๆ ด้านตลอดมา ไม่ว่าจะในด้านให้กำลังใจ ควบคุมงานวิจัย ให้คำแนะนำ และการตรวจแก้วิทยานิพนธ์ จึงขอกราบขอบพระคุณท่านไว้เป็นอย่างสูง

อีกผู้หนึ่งซึ่งผู้เขียนจะลืมพระคุณมิได้เลย คือ คุณสรวิชัย ศิริ ซึ่งให้ความสนับสนุนค้นหาข้อมูลใหญ่ เขียนตั้งแต่เริ่มเขียนวิทยานิพนธ์จนจบ และท่านกรรมการทุกท่านที่ได้ช่วยตรวจแก้วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

อนึ่ง ผู้เขียนได้รับความกรุณาจากคุณสุสดี สวัสดิ์-ชูโต หัวหน้าส่วนการควบคุมปริวรรต คุณนันท กิจจาอักษร ผู้ช่วยหัวหน้าส่วน และคุณทวี สุราฤทธิ์ หัวหน้าหน่วยรับเงินเข้าและส่งออก ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้อธิบายให้ทราบถึงการปฏิบัติงานในด้านการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน และคุณนิษณะ อิงคะวัต น้องชายของผู้เขียน ได้ให้ความช่วยเหลือในการยืมหนังสือ และวารสารต่าง ๆ จากห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อใช้ประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ จึงขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย.

บทนำ

หลังสงครามโลกครั้งที่สอง การควบคุมเงินตราต่างประเทศของไทยได้ถือหลักปฏิบัติตามที่ใดกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร พุทธศักราช 2482 และพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะรักษาปริมาณและมูลค่าของเงินตราต่างประเทศไว้ให้มั่นคง โดยแบ่งการควบคุมออกเป็น

1. การควบคุมทางด้านปริมาณเงิน แบ่งออกเป็น

ก. ทางด้านการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร

การควบคุมอาศัยหลักจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร พุทธศักราช 2482

ข. ทางด้านการนำเงินตราออกนอกราชอาณาจักร การควบคุมอาศัย

หลักจากพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485

2. การควบคุมทางการแลกเปลี่ยนเงิน โดยอาศัยหลักจากพระราชบัญญัติ

ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485

พระราชบัญญัตินี้คงกล่าวได้ว่าการแก้ไขเพิ่มเติม และเปลี่ยนแปลงรายละเอียดบางประการ ตลอดจนได้ยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร พุทธศักราช 2482 ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับกาลสมัย และสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ ปัจจุบันนี้แม้ว่าประเทศไทยจะยังคงมีการควบคุมเงินตราต่างประเทศอยู่ แต่การควบคุมก็ไม่สู้เข้มงวดกวดขันนัก ส่วนใหญ่ของการควบคุมในปัจจุบันเน้นหนักทางด้าน การป้องกัน การส่งเงินทุนหนี้ออกนอกประเทศ และช่วยแก้ปัญหาทางด้านดุลย์การค้า ทั้งนี้ก็เพื่อวัตถุประสงค์ในการรักษาปริมาณและมูลค่าของเงินตราต่างประเทศไว้ให้มั่นคง

ในการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ก็เพื่อที่จะได้ทราบถึงกลไกวิธีบริหารงาน ตลอดจนขอบพรมของบางประการ ในการควบคุมเงินตราต่างประเทศของไทย ซึ่งคงเป็นประโยชน์ในการวางนโยบาย และเป็นแนวทางสำหรับผู้นสนใจทางด้านนี้ต่อไป และในการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์นี้ผู้เขียนได้อาศัยหลักจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร พุทธศักราช 2482 และพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485

โดยมีกฎกระทรวง และประกาศกระทรวงการคลัง ประกาศและคำสั่งกรมสรรพากร คำสั่ง
เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน และประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย นอกจากนี้ยัง
อาศัยการค้นคว้าจากตำรา วารสาร และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ค่าความล้นของ
การวิจัยนี้คงจะเป็นแนวทางชี้ให้เห็นขอบเขตของบางประการ ทั้งนี้เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขวิธีการ
และการบริหารงานให้รัดกุมยิ่งขึ้น

การเสนอเรื่อง

วิทยานิพนธ์นี้เน้นหนักทางด้านการบริหารงาน จึงได้แบ่งช่วงระยะเวลาตาม
การเปลี่ยนแปลงทางด้านการบริหารงานเป็นส่วนใหญ่ และในการศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์เรื่องนี้
ผู้เขียนได้ศึกษาและค้นคว้าแบบพรรณนา (Description) และ วิเคราะห์ (Analysis)
ควบคู่กันไป โดยแบ่งวิธีการเสนอเรื่องเป็นบท ๆ ดังนี้

- บทที่ 1 วัตถุประสงค์ทั่วไป
- บทที่ 2 วัตถุประสงค์และปัญหาการกำกับต่างประเทศของไทย
- บทที่ 3 วัตถุประสงค์การเงินตราต่างประเทศของไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2489 -
2498 โดยได้แบ่งการควบคุมออกเป็น การควบคุมทางด้านปริมาณเงิน
และการควบคุมทางด้าน การแลกเปลี่ยนเงิน
- บทที่ 4 วัตถุประสงค์การเงินตราต่างประเทศของไทย
ตั้งแต่ พ.ศ. 2499 - 2509 โดยได้แบ่งการควบคุมออกเป็น การ
ควบคุมทางด้านปริมาณเงิน และการควบคุมทางด้าน การแลกเปลี่ยนเงิน
- บทที่ 5 วัตถุประสงค์การเงินตราต่างประเทศของไทย
ตั้งแต่ พ.ศ. 2510 จนถึงปัจจุบัน โดยได้แบ่งการควบคุมออกเป็น
การควบคุมทางด้านปริมาณเงิน และการควบคุมทางด้าน การแลกเปลี่ยนเงิน
- บทที่ 6 เป็นบทสรุปและเสนอแนะ ซึ่งจะนำสาระสำคัญมากล่าวสรุป
ตลอดจนการ เสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมเงินตราต่างประเทศ
ของไทยในปัจจุบัน รวมทั้งการบริหารงานทางด้าน การควบคุม
เงินตราต่างประเทศของไทย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก.
Abstract	ข.
คำนำ	ง.
บทนำ	จ.
บทที่ ๑	
1. ขอความทั่วไป	1
2. ลักษณะและปัญหาการค้ากับต่างประเทศของไทย	7
ก. ลักษณะการค้ากับต่างประเทศของไทย	8
ข. ปัญหาการค้ากับต่างประเทศของไทย	10
3. การควบคุมเงินตราต่างประเทศของไทย พ.ศ.2489 – 2498	
ก. การควบคุมทางด้านปริมาณเงิน	18
1) ทางด้านการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาใน	
ราชอาณาจักร	18
2) ทางด้านการนำเงินตราออกนอกราชอาณาจักร	23
ข. การควบคุมทางด้าน การแลกเปลี่ยนเงิน	24
4. การควบคุมเงินตราต่างประเทศของไทย พ.ศ.2499 – 2509	
ก. การควบคุมทางด้านปริมาณเงิน	32
1) ทางด้านการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาใน	
ราชอาณาจักร	32
2) ทางด้านการนำเงินตราออกนอกราชอาณาจักร ...	37
ข. การควบคุมทางด้าน การแลกเปลี่ยนเงิน	38

5.	การควบคุมเงินตราต่างประเทศของไทย พ.ศ.2510 จนถึงปัจจุบัน	
	ก. การควบคุมทางด้านปริมาณเงิน	43
	1) ทางด้านการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามา	
	ในราชอาณาจักร	43
	2) ทางด้านการนำเงินตราออกนอกราชอาณาจักร	47
	ข. การควบคุมทางด้าน การแลกเปลี่ยนเงิน	50
6.	สรุปและเสนอแนะ	
	ก. สรุป	53
	ข. เสนอแนะ	61

ภาคผนวก

ผนวก ก.	ตัวอย่างแบบฟอร์มสำแดงเงินตราต่างประเทศหรือหลักทรัพย์ อันมีค่าหรือพึงจ่ายเป็นเงินตราที่นำเข้ามาพร้อมกับ ผู้เดินทาง	67
ผนวก ข.	ตัวอย่างหนังสือรับรองที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรได้ออกให้แก่ ผู้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรไว้เป็นหลักฐาน.....	68
ผนวก ค.	แบบคำร้องในกรณีตามประกาศ ข้อ 1	69
ผนวก ง.	แบบคำร้องในกรณีตามประกาศข้อ 2 และ 3	70
ผนวก จ.	อัตราแลกเปลี่ยน พ.ศ.2496 — พ.ศ.2513 (เฉพาะสกุลดอลลาร์สหรัฐอเมริกา และ ปอนด์สเตอร์ลิง)	71
ผนวก ฉ.	สถิติผู้พยายามนำเงินตราต่างประเทศและเงินบาท ออกนอกราชอาณาจักร ปี พ.ศ.2511 และปี พ.ศ.2512	78
ผนวก ช.	พระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 และแก้ไขเพิ่มเติม (เฉพาะมาตรา 27 และมาตรา 102)	80

บรรณานุกรม

หน้า

ก. ภาษาไทย	82
ข. ภาษาอังกฤษ	84